

Kaçınılmaz

– MESUT ÇİFTÇİ · 18 Eylül 2024

İnsan ne için yaşar ve ne için ölür? Bu soruya elbette birden fazla cevap verilmesi mümkündür. Fakat değişmeyen hakikat şudur ki; insan doğar ve ölür. Doğan her canlı doğduğu andan itibaren ölmeye de başlamıştır esasında. Hemen hemen herkes tarafından duyulmuş, okunmuş o meşhur sözde denildiği gibi; “İnsan hiç ölmeyecekmiş gibi yaşar ve hiç yaşamamış gibi ölür.” Ömür dediğimiz zaman dilimi doğumumuzla başlar ve ölümümüzle sona erer. Kimi ömürler kısadır ve kimi ömürler de uzundur. Bu uzunluk ve kısalık elbette zamanın göreceliliği gibi göreceli bir durumdur. Çünkü bir ömre kısa denildiği zaman şöyle birtakım sorular çıkar ortaya; neye göre kısa ya da tam tersi istikamette neye göre uzun? Altmış yıl yaşamış bir insanın ömrü yüz yıl yaşamış bir insanın ömrüne göre kısadır ama kırk yıl yaşamış bir insanın ömrüne göre uzundur. Bu altmış yıl bir kelebeğin ömrüne göre çok uzundur ama bir karganın ya da bir kaplumbağanın ömrüne göre ise oldukça kısadır. Ancak toplumun geneli tarafından kabul edilmiş birtakım görüşler ve alışkanlıklarla olması gereken bir ömür süresi şablonu kendiliğinden oluşmuştur. Bundan yüz sene önce atmış yaşında ölmüş bir insanın ölümü olağan kabul edilirken şimdilerde insanlar bu yaşta ölen birisiyle karşılaştıklarında “genç ölmüş” gibi bir tespitte bulunabiliyor. Bunda bilimde ve dolayısıyla tıpta yaşanan gelişmeler neticesinde insan ömrünün uzaması elbette etkilidir. Ayrıca insanlar geçmişe göre daha konforlu ve daha sağlıklı yaşamaktalar. Hastalıklar ve hastalıkların tedavi yöntemleri insanların daha uzun yaşamaları sonucunu doğurdu.

Türk edebiyatının önemli isimlerinden birisi olan Ömer Seyfettin’in ölümü ve ölüm hikayesi de tıp biliminin gelişmesi ile birlikte insan ömrünün uzamasına geçerli bir örnek olarak verilebilir. Aynı zamanda oldukça trajik bir hikayedir bu ölüm hikayesi. 1884 tarihinde doğan Ömer Seyfettin 1920 yılında yani 36 yaşında vefat etmiştir. Günümüz şartlarına göre ne kadar da genç yaşta vefat etmiş öyle değil mi? Ömer Seyfettin esasında diyabet olarak isimlendirilen şeker hastalığından dolayı vefat etmişti.

Ancak şeker hastası olduğu ölmeden önce teşhis edilememiştir. Rahatsızlığı artan Ömer Seyfettin, İstanbul Üsküdar'daki Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne kaldırıldı. Hastanede şeker hastalığı bilinmediğinden kendisine yanlış tedavi uygulandı ve düzenli aralıklarla Usta Yazara pekmez şerbeti içirildi. Sonunda yanlış tedavi ile ölen Ömer Seyfettin'in kimi kimsesi çıkmayınca zamanın tıp fakültesinde bedeni kadavra olarak kullanmak üzere fakülteye verildi. Bu sırada öğrenciler ile çekilen bir fotoğrafın gazetede yayımlanmasıyla Ömer Seyfettin tanındı. Yapılan otopsi neticesinde Ömer Seyfettin'in şeker hastası olduğu anlaşıldı. Türk edebiyatının dilde sadeleşme açısından önemli temel taşlarından birisi olan Ömer Seyfettin'in bu trajik öyküsü günümüzden yaklaşık yüz yıl önce yaşanmıştır. Şimdi diyeceğiz ki günümüzde de yanlış tedavi sonucu genç yaşta ölen insanlar var, günümüzde de yanlış tedavi sonucu ölen çocuklar ve hatta bebekler var. Elbette var. Buna hiçbir diyeceğim yok. Ancak şöyle de bir gerçek var ki günümüzde yanlış tedavi ile ölen insanların sayısı yüz yıl önce yanlış tedaviden dolayı ölen insanların sayısından daha azdır. Bebek ve çocuk ölüm oranları da yüz yıl öncesinden daha azdır. Zaten devletin temel sağlık politikalarından birisi de bebek ve çocuk ölüm oranlarını azaltmak, yanlış tedavi sonucu kaybedilen hasta sayısını azaltmaktır. Yıllar içerisinde de bu hedef yalnızca ülkemizde değil dünyada da gerçekleştirilmiştir. Özellikle son elli yılda insan nüfusunun bu şekilde hızla artmasının nedenlerinden birisi de bu hedeflerin gerçekleşmiş olmasıdır.

Zaman bize öğretmiştir ki; doğan her canlının ölmesi kaçınılmaz bir gerçektir. Bu gerçeği bize bilim de, tıp da, inanç sistemleri de deneyimlerimiz de söylemiş ve göstermiştir. Doğanın ölmek gibi bir seçeneği yoktur. Bu bir kesinliktir. Ancak yaşamın ve ölmenin çeşitleri, dereceleri vardır elbette. Her insan doğar ve yaşar. Yaşamak evet doğan herkes için bir ortak paydadır ama yaşamak da türlü türdür. Kimi doğan uzun yaşar, kimi doğan kısa yaşar; kimi doğan iyi yaşar, kimi insan kötü yaşar; kimi doğan mutluluk içinde yaşar, kimi doğan acılar ve üzüntüler içinde yaşar; kimi doğan zenginlik içerisinde yaşarken kimi doğan da yoksulluklar ve fakirlikler içerisinde yaşar. Sonuçta herkes yaşar ama yaşamak derece derecedir. Aynı şekilde herkes ölür ama ölümden çeşit çeşittir. Kimisi yaşlılıktan ölür, kimisi hastalıktan ölür, kimisi fiziksel bir kaza neticesinde ölür ama değişmeyen tek şey herkes gün gelir ölür.

Doğum ne kadar mutluluk verici, sevinçli ve neşeli bir durum ve haber ise ölüm de bir o kadar acı verici, hüznü ve üzüntülü bir durum ve haberdir. Ancak elbette istisnalar da vardır ve mevcuttur. Şöyle ki dermansız ve devasız bir hastalığın pençesinde acı çeken bir insanın ölümü her zaman kötü olarak karşılanmayabilir. Hatta bu durumdaki insanlar için toplumda "kurtuldu" diye bahsedilir. Bir de insanlar arasında kimsesiz olan kişiler vardır. Anası babası, hısımları akrabası, evladı ve çocuğu olmayan bu kişiler aynı zamanda yoksuldurlar da. İşte bu insanlar ihtiyarlayıp hastalıkların pençesine düşünce o zaman yaşamak bu insanlar için bir tür eziyet halini alır. İşte bu durumlarda da ölüm bir kurtuluş olarak görülür. Ancak toplumsal ilişkileri güçlü, sosyal hizmetleri gelişmiş toplum ve devletlerde bu tür durumlarla pek sık karşılaşılmaz. Çağımızda ekonomik gelişmeler, iş dünyasındaki ilerlemeler ile yanlış uygulanan ekonomi, eğitim ve sosyal politikalar neticesinde toplumsal bağlar zayıflamış, insanlar yalnızlaşmıştır. Günümüzde büyük şehirlerde ve metropollerde toplu halde yaşayan insanlar hiç olmadığı kadar yalnız ve hiç olmadığı kadar bir başınadır. Önceden bir mahallede ayrı evlerde ve ayrı bahçelerde yaşayan

insanlar Şimdi gökdelen misali gökyüzüne uzanan apartmanlarda bu apartmanlardan oluşan sitelerde deyim yerindeyse kucak kucaĒa yaşıyorlar. Ancak kimsenin bir diĒerinden haberi yok. Kapı komşusunu bile tanımıyor insan ve tanımak da istemiyor.

Bu sabah işe giderken apartmanın önünde bir cenaze arabası gördüm. Apartmanda bir yaşlı amca ölmüştü. Bu ölen yaşlı amca eşiyle birlikte yalnız yaşıyorlardı. Yaşlı amca gece ölmüş ama teyze ne yapacağını bilememiş ve kimsenin de kapısını çalamamış. Sabaha kadar ölen yaşlı amca ile birlikte kalmış. Teyze ben okuma yazma bilmem, telefon etmesini bilmem, hastalığım dolayısıyla yürüyemiyorum diyordu. Bir oğulları varmış ama o da şehir dışında yaşamaktaymış. Ayda bir kere gelir yaşlıların mutfak ihtiyaçlarını giderir ve tekrar yaşadığı şehre dönermiş. Ölen yaşlı amca da, yaşlı teyze de hastalarmış. Yaşlı teyze geçenlerde hastaneye gitmek istemiş ama okuma yazma bilmediğinden ve yürüyemediğinden kaybolmuş, evini de bulamamış. O kadar acıklı bir durum ki yazarken bile kendimden utanıyorum. Biz bu yaşlı insanlar ile aynı apartmanda yaşamışız yıllar boyunca. Ama maalesef varlıklarından haberdar değildik. Kapılarını çalıp hal hatırlarını sorsak, kendilerine yardım etsek, belki bir tas sıcak çorba götürsek ne kaybederdik? Çok üzüldüm, çok utandım. Ayrıca bu yaşlı amcanın cenazesini cenaze arabasına taşıyacak da kimse bulunamadı. Koskoca apartmanda hastalıktan zayıflamış, deyim yerindeyse kurumuş hurma dalı kadar kalmış bu cansız bedeni taşıyacak bir Allah'ın kulu yoktu. Daha da korkunç olanı vardı belki ama kimse evinden dışarı çıkmıyordu. Apartmanın yanındaki inşaat işçilerinden yardım istendi ve inşaat işçileri cansız bedeni cenaze arabasına taşıdılar. Yaşlı Teyzenin şehir dışındaki oğluna haber verildi. Kadıncağız çaresizlik ve kimsesizlikten yas tutmaya bile fırsat bulamamıştı. İşte çağımızda insanoğlunun durumu böyle. Tutacak hiçbir tutarlı tarafı yok maalesef.

Gün gelecek Şimdi genç ve sağlıklı olan herkesin durumu aynı olacak. Hepimiz günün birinde öleceğiz. Ancak kopardığımız akrabalık bağları, önemsemediğimiz komşuluk ilişkileri, ötelediğimiz dostumuz, arkadaşımız, tanıdıklarımız dışında yapayalnız öleceğiz. Belki cenazemizi kaldıran bir kişi dahi bulunulamayacak. Yaşarken yaptığımız tercihler bizi kimsesizliğe mahkûm edecek. Belki korkutucu bir son gibi geliyor kulağımıza ama maalesef bu gidişle bir o kadar da kaçınılmaz. O yüzden insan yaşarken sosyal bağlarını güçlü tutmak için daha toleranslı, daha hoşgörölü ve daha anlayışlı davranmalı. Sonuçta her insanın dönüp dolaşıp gideceği yer bir avuç toprak değil mi?